

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 69 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 3/02, 51/03, 85/03, 40/04, 61/05 и 129/06), член 36 став 3 од Законот за девизно работење („Службен весник на РМ“ бр. 34/01, 49/01, 103/01, 51/03 и 81/08) и точка 24 од Одлуката за менувачки работи („Службен весник на РМ“ бр. 31/09), гувернерот на Народната банка на Република Македонија донесе

У П А Т С Т В О

за спроведување на Одлуката за менувачки работи

(Објавено во "Службен весник на РМ" бр. 38/09)

1. Со ова Упатство се уредува начинот на спроведување на Одлуката за менувачки работи, формата и содржината на обрасците како и начинот на пополнувањето.

2. Кон барањето за добивање дозвола за вршење менувачки работи, резидентот треба да достави доказ за уплатен надоместок за услугата според тарифата на Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка), согласно со Одлуката за единствената тарифа на надоместоци за услуги што ги врши Народната банка на Република Македонија.

3. Програмата за спречување на перење пари треба да биде изготвена согласно со Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам.

Во програмата децидно треба да се наброени мерките и дејствијата коишто ќе се преземаат за откривање и спречување на перење пари и финансирање тероризам при вршењето на менувачките работи, со кои се овозможува:

а) да се утврди идентитетот на клиентот пред секоја трансакција којашто вклучува сума поголема од 2.500,00 евра во денарска противвредност;

б) трансакциите коишто вклучуваат сума поголема од 2.500,00 евра во денарска противвредност да се забележуваат по хронолошки редослед во нумериран регистар потпишан од овластеното лице кое ги врши менувачките работи, којшто се чува најмалку десет години од последниот заведен податок;

в) именување одговорни лица кои ќе се грижат за спроведување на програмата

г) да се применува листата на показатели за препознавање на сомнителните трансакции;

д) да се врши следење на трансакциите, собирање, чување и доставување на податоците до Управата за спречување на перење на пари и финансирање на тероризам согласно со Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам;

ѓ) соработка и начин на известување на Управата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам и

е) план за постојана обука на одговорните лица и овластените лица кои вршат менувачки работи од областа на спречувањето на перење пари и финансирање на тероризам.

Овластениот менувач е должен најмалку еднаш годишно да ја ажурира Програмата за спречување на перење пари и најдоцна во рок од еден месец од ажурирањето или ревидирањето да ја достави на увид на Управата за спречување на перење на пари и финансирање на тероризам.

4. Налепницата, којашто му се издава на овластениот менувач за секое менувачко место, е во правоаголна форма, во сина боја, со натпис: „Народна банка на Република Македонија“ и со натпис на бело поле: „МЕНУВАЧНИЦАТА ГИ ИСПОЛНУВА УСЛОВИТЕ ЗА МЕНУВАЧКО РАБОТЕЊЕ“, а во долниот десен агол е серискиот број на налепницата. Во горниот лев агол е грбот на Народната банка во жолта боја.

5. Овластениот менувач е должен, во секое време, на видно место во просторијата за вршење менувачки работи, да истакне курсна листа за купување на ефективните странски пари и чекови и за продавање на ефективните странски пари.

На курсната листа треба да биде наведен датумот за кој таа важи.

Под курсната листа овластениот менувач треба да ја истакне и цената на својата услуга за вршење на менувачките работи.

Овластениот менувач самостојно ја утврдува курсната листа и може да ја менува во текот на денот. Овластените менувачи коишто вршат менувачки работи во свое име, а за сметка на банка, се должни да се придржуваат кон одредбата од Договорот склучен со Банката којашто се однесува за примената на курсната листа.

Овластениот менувач може да купува ефективни странски пари и чекови што гласат на странски валути и продава ефективни странски пари што гласат на странски валути коишто се предмет на купопродажба на девизниот пазар во Република Македонија.

6. Овластениот менувач за секоја склучена трансакција е должен да изготви образец МТ1 чијашто форма, содржина и начин на пополнување се дадени во прилог:

Потврда за купување/продавање ефективни странски пари и чекови

Образец МТ1

Овластен менувач:		Број на потврдата	Датум	Купувам	Продавам
Овластена банка:					
Вид на валутата	Износ на ефективни странски пари и чекови		Курс	Износ во денари	
Услуга					
Вкупно					
Резидент/нерезидент		Документ за идентификација:		Овластено лице:	

Образецот МТ1 - Потврда за купување/продавање ефективни странски пари и чекови, се пополнува на следниов начин:

- во рубриката „овластен менувач и овластена банка“ се внесува името на овластениот менувач, а податокот овластена банка го пополнуваат само оние овластени менувачи коишто работат во свое име, а за сметка на овластена банка и се внесува името на овластената банка со која овластениот менувач има склучено договор;
- во рубриката „број на потврдата“ овластениот менувач го внесува бројот на потврдата којшто го води хронолошки почнувајќи од еден ;
- во рубриката „датум“ се запишува датумот на кој се врши трансакцијата;
- во рубриката „купувам“ се внесува шифрата 1, а се пополнува кога овластениот менувач купува ефективни странски пари и чекови;
- во рубриката „продавам“ се внесува шифрата 2, а се пополнува кога овластениот менувач продава ефективни странски пари;
- во рубриката „вид на валутата“ се внесува ознаката на видот на валутата којашто ја купува или ја продава од кодексот на шифри на валути од Упатството за начинот на вршење на платен промет со странство на Народната банка;
- во рубриката „износ на ефективни странски пари и чекови“ се внесува износот на странските ефективни пари и чекови коишто ги купува или износот на странските ефективни пари коишто ги продава;
- во рубриката „курс“ се внесува курсот од курсната листа (куповен или продажен во зависност од трансакцијата) којшто важи во моментот кога се извршува трансакцијата;
- во рубриката „износ“ во денари се внесува денарскиот износ којшто го добива со множење на износот на странските ефективни пари и чекови со вредноста на курсот;
- во рубриката „услуга“ се внесува цената на услугата, а во рубриката „денари“ ја внесува денарската вредност на услугата којашто ја наплаќа за извршената трансакција;
- во рубриката „вкупно“ се искажува вкупниот износ на денарите;
- во рубриката „резидент/нерезидент“ се запишува шифрата 3 ако врши купување/продавање од/на домашно физичко лице (резидент), а шифрата 4 ако врши купување/продавање од/на странско физичко лице (нерезидент);
- во рубриката „документ за идентификација“ се внесува име и презиме и ЕМБГ за домашно физичко лице (резидент) и име и презиме, број и место на издавање од патната исправа за странско физичко лице (нерезидент) и
- во рубриката „овластено лице“ се внесува име, презиме и потпис на овластеното лице.

Потврдата за купување и продавање ефективни странски пари и чекови се изготвува во два примерока од кои едниот задолжително се дава на физичкото лице за кое е извршена трансакцијата, а вториот примерок служи за потребите на овластениот менувач.

7. Овластениот менувач е должен да го води прометот со готовината во посебна книга на благајната (благајнички извештај или благајнички дневник) во форма којашто е составен дел на ова Упатство и ја сочинуваат: образец за книжење на трансакциите - бр. 1КТ и образец за пресметка на дневната благајна - бр. 1ДБ.

За секој ден во кој имало промет во благајничкото место, овластениот менувач треба да направи благајнички извештај (дневник) и да направи проверка дали се усогласени документите од прометот на благајничкото место и фактичката состојба на готовината во благајничкото место.

Образец за книжење на трансакциите на ден _____ бр.1КТ

Матичен број на овластениот менувач:			Име на овластениот менувач:			Адреса на менувачкото место:				
Име на овластената банка:										
Ред бр.	Број на документот	Опис	Ефективни странски пари и чекови					Износ во денари		
			Вид на валута	Курс	Вид на средства	Влез	Излез	Влез	Излез	Услуга
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Име, презиме и потпис на овластеното лице:										
Име, презиме и потпис на одговорното лице или на друго лице овластено од одговорното лице:										

Рубриката „име на овластената банка“ ја пополнуваат само овластените менувачи коишто работат во свое име, а за сметка на овластена банка.

Во образецот за книжење на трансакциите бр. 1КТ во одделните колони се запишуваат следниве податоци:

Колона 1 - реден број - се запишува редниот бројот на трансакцијата почнувајќи од еден;

Колона 2 - број на документот - се запишува бројот на документот што се книжи (пр. ако се книжи потврда за купување/продавање ефективни странски пари и чекови се зема бројот од потврдата или број од друг соодветен документ врз основа на кој е извршена трансакцијата);

Колона 3 - опис на извршената трансакција - се запишува шифрата за извршената трансакција:

Шифрите на извршените трансакции се следниве:

10 - за купување ефективни странски пари (износот на ефективните странски пари се запишува во колоната 7, а износот на издадените денари се запишува во колоната 10);

11 - за купување чекови (вредноста на чековите се запишува во колоната 7, а износот на издадените денари се запишува во колоната 10);

12 - за продажба на ефективни странски пари (издавањето на ефективните странски пари се запишува во колоната 8, а износот на примените денари се запишува во колоната 9);

13 - за примање денари од сметка (износот на примените денари од сметката се запишува во колоната 9);

14 - за примање денари од друго менувачко место (износот на примените денари од друго менувачко место се запишува во колоната 9);

15 - за примање ефективни странски пари од девизната сметка за менувачки работи (износот на ефективните странски пари се запишува во колоната 7);

16 - за примање ефективни странски пари од друго менувачко место (износот на ефективните странски пари се запишува во колоната 7);

17 - за внесување (пренос) на денари на денарската трансакциска сметка за менувачки работи (износот на денарите се запишува во колоната 10);

18 - за префрлување (пренос) на денари на друго менувачко место (износот на денарите се запишува во колоната 10);

19 - за внесување (пренос) на ефективни странски пари на девизната сметка за менувачки работи (износот на ефективните странски пари се запишува во колоната 8);

20 - за префрлување (пренос) на ефективни странски пари на друго менувачко место (износот на ефективните странски пари се запишува во колоната 8);

21 - за давање чекови за наплата (износот на чековите се запишува во колоната 8);

22 - за кусок на ефективни странски пари во денари (износот на денарите се запишува во колоната 10);

23- за кусок на ефективни странски пари и чекови (износот на ефективните странски пари и чекови се запишува во колоната 8);

Колона 4 - вид на валутата - се пополнува ознаката на видот на валутата којашто е предмет на купопродажба од кодексот на шифри на валути од Упатството за начинот на вршење платен промет со странство на Народната банка;

Колона 5 - курс - се пополнува курсот од курсната листа (куповен или продажен) во зависност од видот на трансакцијата;

Колона 6 - вид на средствата (ефективни странски пари: без ознака, а за чек се употребува ознаката ЧЕК);

Колона 7 - влез - се запишува износот на внесување ефективни странски пари во благајничкото место;

Колона 8 - излез - се впишува износот на издавање ефективни странски пари од благајничкото место;

Колона 9 - влез - во денари (се внесува денарската противвредност на продадените ефективни странски пари и други внесувања на денари во благајничкото место);

Колона 10 - излез - во денари (се внесува денарската противвредност на купените ефективни странски пари и чекови и други изнесувања во денари од благајничкото место);

Колона 11 - услуга - се внесува износот што се наплаќа за услугата врз основа на вршење менувачки работи;

Образец за пресметка на дневната благајна на ден

бр. 1ДБ

Матичен број на овластениот менувач:		Име на овластениот менувач:		Адреса на менувачкото место:	
Вид на валутата	Почетна состојба	Влез	Излез	Крајна состојба	Благајнички максимум
1	2	3	4	5	6
Име, презиме и потпис на овластеното лице:			Име, презиме и потпис на одговорното лице или на друго лице овластено од одговорното лице:		

На Образецот за пресметка на дневната благајна бр. 1ДБ во поделните колони се внесува:

Колона 1 - вид на валутата - се внесува ознаката на видот на валутата од кодексот на шифри на валути од Упатството за начинот на вршење на платен промет со странство на Народната банка;

Колона 2 - почетна состојба - почетната состојба е еднаква на крајната состојба од последната пресметка на готовината на благајничкото место;

Колона 3 - влез - се внесува збирот од сите примања по валути;

Колона 4 - излез - се внесува збирот од сите издавања по валути;

Колона 5 - крајна состојба - износот што се внесува овде е еднаков на колона 2 + колона 3 - колона 4;

Колона 6 - благајнички максимум - се внесува вредноста на девизниот и денарскиот благајнички максимум којшто е утврден од овластениот менувач со Одлука;

8. Овластениот менувач е должен да води нумериран регистар, потпишан од овластеното лице, за секоја трансакција којашто вклучува сума поголема од 2.500,00 евра во денарска противвредност во кој податоците ќе се забележуваат по хронолошки редослед.

Нумерираниот регистар треба да ги содржи следниве податоци (полиња):

- а) реден број (којшто треба да биде хронолошки);
- б) датум на трансакцијата;
- в) име и презиме на физичкото лице кое ја направило трансакцијата;
- г) ЕМБГ или број на пасош (за нерезиденти);
- д) шифра на валутата;
- ѓ) износ во валута;
- е) износ во денари и
- ж) поле за потпис на овластеното лице.

Регистар на трансакции во износи поголеми од 2.500 евра во денарска противвредност

Матичен бр. на овластен менувач:		Име на овластен менувач:		Адреса на овластен менувач:		
Ред. бр.	Датум	Име и презиме на физичкото лице	ЕМБГ или бр. на пасош	Вид на валута	Износ во валута	Износ во денари
1	2	3	4	5	6	7
Име, презиме и потпис на овластеното лице:						

Во регистарот на трансакции во износи поголеми од 2.500 евра во одделните колони се запишуваат следниве податоци:

Колона 1 - реден број - се запишуваат трансакциите по хронолошки редослед почнувајќи од еден;

Колона 2 - датум - се запишува датумот на извршената трансакција;

Колона 3 - се запишува името и презимето на физичкото лице кое ја извршило трансакцијата;

Колона 4 - се запишува ЕМБГ за домашно физичко лице (резидент), односно број на пасош и место на издавање за странско физичко лице (нерезидент);

Колона 5 - вид на валутата - се внесува ознаката на видот на валутата којашто се купува или се продава од кодексот на шифри на валути од Упатството за начинот на вршење на платен промет со странство на Народната банка;

Колона 6 - износ во валута - се запишува износот во валута на извршената трансакција;

Колона 7 - износ во денари - се запишува денарската противвредност на износот во валута од извршената трансакција.

9. Овластениот менувач е должен со одлука на одговорното лице на правното лице да ја утврди висината на денарскиот и девизниот благајнички максимум.

Благајничкиот максимум е износот на готовината којашто овластениот менувач може да ја чува на благајничкото место во текот на денот.

Овластениот менувач е должен да го внесе износот над благајничкиот максимум на својата девизна сметка или трансакциска денарска сметка за менувачко работење истиот или најдоцна наредниот работен ден.

Овластениот менувач е должен со одлука на одговорното лице на правното лице да ја утврди висината на благајничкиот максимум одвоено за девизи и за денари.

Овластениот менувач благајничкиот максимум е должен да го утврдува полугодишно. Благајничкиот максимум се утврдува на крајот на секое полугодие од годината, за наредното полугодие.

10. Овластениот менувач е должен да доставува до Народната банка збиен декаден извештај за прометот реализиран од менувачки работи, на образецот ИМР 1.

Збирниот декаден извештај за прометот реализиран од менувачки работи се доставува електронски преку интернет-апликација, во рок од 2 (два) работни дена по истекот на декадата. За менувачите коишто работат во свое име, а за сметка на овластена банка, обврската за доставување на извештајот ја има банката за чијашто сметка работи овластениот менувач.

Овластениот менувач, за да може да го достави збирниот декаден извештај за прометот реализиран од менувачки работи преку интернет-апликација, е должен да обезбеди сертификат за електронски потпис од овластен издавач на дигитални сертификати за електронски потписи за лицата кои ќе бидат задолжени за неговото доставување.

Образец - ИМР1 Извештај за прометот реализиран од менувачко работење за периодот од _____ до _____ во оригинална валута

Матичен број на овластениот менувач:					Име на овластениот менувач:									
					Тел. бр.									
Валута	Почетна состојба	Купени			Куповен курс	Примања во денари	Продадени		Продадена стран. ефект. на овластени банки	Продадени стран. чекови на овластени банки	Продажен курс	Издавања во денари	Крајна состојба	
		Купена странска ефективна		Купени странски чекови			Продадена странска ефективна							
		Резиденти	Нерезиденти				Резиденти	Нерезиденти						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Печат и потпис на овластеното лице:														

Во колоните на образецот ИМР1 се запишуваат следниве податоци:

Колона 1 - се запишува ознаката на валутата којашто е предмет на трансакција од кодексот на шифри на валути од Упатството за начинот на вршење платен промет со странство на Народната банка;

Колона 2 - се запишува износот на почетната состојба за секоја валута, којшто треба да биде ист со оној од колоната „крајна состојба“ од извештајот за претходната декада;

Колона 3 - се запишува откупот на ефективните странски пари од домашни физички лица (резиденти);

Колона 4 - се запишува откупот на ефективните странски пари од странски физички лица (нерезиденти);

Колона 5 - се запишува износот на откупените чекови;

Колона 6 - се запишува вредноста на средниот куповен курс за таа декада по валути;

Колона 7 - се запишува збирната вредност на примањата во денари, и тоа:

- примена денарска противвредност од продадени ефективни странски пари;
- подигнати денари од денарската трансакциска сметка за менувачко работење;

Колона 8 - се запишува вредноста на продадените ефективни странски пари на домашни физички лица (резиденти);

Колона 9 - се запишува вредноста на продадените ефективни странски пари на странски физички лица (нерезиденти);

Колона 10 - се запишува вредноста на продадените ефективни странски пари на овластени банки;

Колона 11 - се запишува вредноста на странските чекови предадени на овластени банки;

Колона 12 - се запишува вредноста на средниот продажен курс по валути за таа декада;

Колона 13 - се запишува збирната вредност на издавањата во денари, и тоа:

- издадена денарската противвредност за купени ефективни странски пари и чекови;

- уплатени денари на денарската трансакциска сметка за менувачко работење;

Колона 14 - се запишува износот на крајната состојба по валути на последниот ден од декадата;

Банките овластени за вршење менувачки работи, при изготвувањето на декадниот извештај на образецот ИМР1 - Извештај за прометот реализиран од менувачко работење, не се должни да ја пополнуваат колоната 2 - почетна состојба и колоната 14 - крајна состојба.

11. Одредбите од точката 10 став 2 и 3 на ова Упатство ќе се применуваат во согласност со одредбата од точка 27 од Одлуката за менувачки работи. Во периодот до 30.09.2009 година, овластениот менувач е должен да го доставува збирниот декаден извештај за прометот реализиран од менувачки работи, на образецот ИМР 1 во печатена форма.

12. Ова Упатство влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

13. Со влегувањето во сила на ова Упатство престанува да важи Упатството за спроведување на Одлуката за условите и начинот за добивање на дозвола и вршење на менувачки работи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/02, 24/03 и 62/03).

У. бр. 2206

12.03.2009 година
Скопје

м-р Петар Гошев
гувернер